

ЛІТЕРАТУРА

1. Апанасенко Г.Л., Попова Л.А. *Медицинская валеология*. – К.: Здоров'я, 1998.
2. Апанасенко Г.Л. *Эволюция биоэнергетики и здоровье человека*. СПб.: МГП "Петрополис", 1992. – 123 с.
3. Бальсевич В.К., Запорожанов В.А. *Физическая активность человека*. – К.: Здоров'я, 1987. – 223 с.
4. Сухарев А.Г. *Здоровье и физическое воспитание детей и подростков*. – Москва: Медицина, 1991. – 272 с.

THE SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASES OF REALIZATION OF THE HEALTH PROGRAM OF THE YOUNGER PUPILS PHYSICAL TRAINING
OLGA SHIYAN

Dnepropetrovsk State Institute of Physical Culture

Present condition of life makes high demands of the physical development level, capacity for work and functional state of children's organisms. The questions of selection of means and methods of physical training, directed to receive maximum healthy effect by physical training at the younger school age, acquire special meaning, because exactly at the age of 7-10 the foundation of the human health is laid.

ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ

МИРОСЛАВ ЩЕРБЕЙ

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана.Франка

Важливою ланкою управління процесом фізичного виховання дітей шкільного віку є система педагогічного контролю. За цією проблемою проводилась низка масштабних досліджень (Г.Л. Апанасенко, 1992; Н.В. Аулик, 1990; Е.Я. Бондаревський 1983 та ін.).

Проте перетворення у загальній середній освіті і фізичному вихованні школярів, зокрема, обумовлюють необхідність у подальшій розробці методів педагогічного контролю. Вектор шкільної освіти, спрямовуючись у площину цінностей особистісного розвитку, варіативності і відкритості школи, зумовлює принципову потребу переосмислення всіх факторів, від яких залежить якість навчально-виховного процесу, - змісту, методів, форм навчання і виховання, системи контролю і оцінювання, управлінських рішень, взаємовідповідальності учасників навчально-виховного процесу. Зосередженість на потребі розвитку і виховання учнів передбачає пряму залежність проектування змісту і методичного забезпечення від вікових та індивідуальних особливостей дітей. Основою всіх перетворень мають бути реальне знання дитячих можливостей, прогнозування потреб найближчого розвитку особистості. Саме на цьому ґрунтується застосування особистісно орієнтованих педагогічних технологій.

Відомо, що діти одного хронологічного віку і статі не являють собою однорідну групу, віковому процесу росту та розвитку організму школярів властивими є чималі індивідуальні коливання. Так, шкільна морфологія засвідчує індивідуальні відмінності дітей одного календарного віку у формі та розмірах серця, а також його функціонування; у розмірах і структурі кісткового апарату, м'язової системи; у показниках довжини та маси тіла, окружності грудної клітки, показниках життєвої ємності легень та основного обміну. Значна варіабельність є властивою і для рухових можливостей осіб одного віку і статі. Морфорухові відмінності зумовлюють різний ступінь фізичної працездатності, різну тривалість підготовки до складання контрольних нормативів, а отже і необхідність застосування методик дозування фізичних навантажень, що відповідають фактичному стану організму учня.

Ряд авторів (П.К. Благуш, 1982; Л.В. Волков, 1989; Т.Ю. Круцевич, 1999; Н. Мілицерова, 1992 та ін.) підкреслюють важливість використання раціональної системи визначення рівня фізичної підготовленості дітей шкільного віку на основі педагогічного тестування, оскільки вона на всіх етапах занять дає змогу визначити рівень фізичної

підготовленості дітей шкільного віку в умовах навчальних занять (наприклад, силу, спритність, витривалість тощо).

Наукові підходи до тестування фізичної підготовленості людини активно розвиваються вже впродовж кількох десятиліть. За цей час вироблено цілий ряд принципів, які мають бути покладені в основу будь-якої системи тестування: максимальна простота, валідність, надійність, достовірність та об'єктивність.

Тестування рухової підготовленості та фізичного стану повинно базуватись на двох принципово відмінних підходах: на вимірюванні (подальшій оцінці) результату діяльності або на вимірюванні (і також оцінці) її "вартості". Перша з цих систем тестування є типовим прикладом педагогічного підходу, друга – біомедичного.

Педагогічний підхід використовують тоді, коли необхідно охарактеризувати розвиток рухових якостей або ступінь оволодіння руховою навичкою. Це пряме продовження спортивного тестування, де критерієм успіху є результат.

Проте, тести, що використовуються у масовій фізичній культурі, є значно ближчими до біомедичних, за ознакою їх не специфічності.

Біомедичні підходи до тестування набули доволі широкого розповсюдження у практиці оздоровчої фізичної культури. Такі тести не дають прямої інформації про рівень розвитку тієї чи іншої рухової якості. Інформація, що одержується за допомогою біомедичних тестів має функціональний зміст і об'єктивно та надійно відображає стан кардіореспіраторної і нервово-м'язевої систем, що є головним з огляду оздоровчого ефекту фізичної культури.

Використання одного з тестів дозволяє оцінювати одну властивість: рухову якість або навичку, чи функціональний резерв. Однак окремий тест не в змозі охарактеризувати настільки багатопланове поняття як "рівень здоров'я" або "рівень рухової підготовленості".

Дуже важливою є розробка нових підходів до комплексного тестування фізичного стану організму, з використанням широкого набору тестів, що забезпечують багатомірну оцінку об'єкту спостережень. Ці тести повинні забезпечити характеристику складу тіла, основних властивостей нервової системи, особливостей енергетичного забезпечення, рівня рухової підготовленості. Особливо актуальним є такий підхід за умов необхідності забезпечення диференціації регіональних нормативів оцінки рівня рухової підготовленості для представників різних етнічних груп, що принципово відрізняються за антропологічними та морфофункціональними характеристиками. Отже, необхідною є кількісна комплексна оцінка, що враховувала б різні аспекти фізичного стану, була одержана на основі об'єктивних інформаційних тестів і могла б порівнюватись з окремими критеріями оптимальності стану конкретної людини.

Аналіз літератури свідчить, що розробка оцінки рівня фізичного стану дітей і підлітків є значно складнішою проблемою, ніж для дорослих. Це зумовлено не лише тим, що їх організм знаходиться в умовах, які постійно змінюються, а й у зв'язку з гетерохронністю розвитку внутрішніх органів і функціональних систем. Кожний рік життя дитини відрізняє можливості її організму від попереднього, що ускладнює систему оцінювання через неможливість об'єднання для оцінки кількох років життя, як це практикується у дорослих.

Розробка методологічних підходів до вирішення проблеми педагогічного контролю у зрілому аспекті з конкретними прийомами тестування підготовленості дітей сприятиме конкретизації теоретико-методичних підходів та стимулюватиме розробку широкого кола проблем фізичного виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апанасенко Г.Л. *Еволюция биоэнергетики и здоровье человека.* - Санкт-Петербург: МГП "Петрополис", 1992. - 123 с.
2. Аулик Н.В. *Определение физической работоспособности в клинике и спорте.* - Москва: Медицина, 1990. - 191 с.
3. Бондаревский Е. Я. *Педагогические основы контроля за физической подготовленностью учащейся молодежи: Автореф. дис... докт. пед. наук: 13.00.04 / ГЦОЛИФК.* - Москва, 1983. - 45 с.

4. Круцевич Т. Ю. *Методы исследования индивидуального здоровья детей и подростков в процессе физического воспитания.* – Киев, 1999. – 230 с.
5. McAdam R.E., Donson C. *Concepts and practices in elementary activity programs.* - Springfield (Ill): Thomas, 1981. - 311 p.

PEDAGOGICAL CONTROL IN SCHOOL CHILDREN'S PHYSICAL EDUCATION MYROSLAV SHCHERBEI

I. Franko Pedagogical University, Drohobych

The system of pedagogical control is an important link of government in the process of schoolchildren's physical education.

The author claims that working out of tests and normative scales of evaluating the level of trained motions as well as evaluating of the level of schoolchildren's motion readiness is necessary.

In the process of working on this problem one should take into account such problems as not similarity of units in measuring of tests results, excessive number of tests, a low level of motivation for doing tests, etc.

ОБГРУНТУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ІНФОРМАТИВНИХ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ ВІДБОРУ ДІТЕЙ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТИВНИМ ОРІЄНТУВАННЯ

ЛЮДМИЛА ЯРЕМЕНКО

Вінницький державний педагогічний університет імені М.Коцюбинського м.Вінниця

Проблема спортивного орієнтування і відбору юних спортсменів на початковому етапі підготовки, залишається досить актуальною і сьогодні. Тому, пошук інформативних показників, найбільш придатних для спортивного відбору набуває великого значення.

Особливо актуальна проблема спортивного відбору в спортивному орієнтуванні оскільки досліджень в даному виді спорту проведено досить мало.

Своєчасна і правильна оцінка фізичних та інтелектуальних здібностей, функціональних і психофізіологічних можливостей юних спортсменів є метою наших досліджень. Одним із основних завдань вирішення цієї проблеми полягає в виборі найбільш ефективних показників, визначення їх інформативності.

З даного питання частина спеціалістів [5] вважає, що інформативність показників повинна визначатись відповідно до провідних фізичних здібностей, але більшість фахівців [2,4] стверджують, що інформативність показників та тестів відбору повинна мати комплексну спрямованість.

З метою пошуку найбільш придатних до орієнтування показників відбору, які б з різних сторін могли характеризувати рівень розвитку тієї чи іншої якості, були проведені дослідження, в яких вивчався взаємозв'язок цих показників у спортсменів-початківців і спортсменів різного віку та кваліфікації.

Об'єктом досліджень були учні третіх класів віком 9-10 років ЗОШ № 21 (надалі за текстом - початківці) і спортсмени різного віку та кваліфікації ДЮСШ-1 і групи підвищеної спортивної майстерності Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського (надалі за текстом - розрядники і спортсмени високої кваліфікації). У тестуванні взяли участь 51 хлопець і 40 дівчат.

Тестування проводилось за такими показниками:

а) біг на 200, 300 і 1000 метрів; човниковий біг 4 x 10 метрів, човниковий біг з оббіганням п'яти предметів 2 x 10 метрів; стрибки в довжину з місця, потрійний стрибок з місця, вистрибування догори (по Абалакову), показник кількості вистрибувань догори з глибокого присідання за 30 секунд. Всі ці тести з різних сторін характеризують фізичні здібності спортсменів.

б) Затримка дихання на вдосі (проба Штанге) і видосі (проба Генчі), показники теплінг-тесту, які дають можливість виявити деякі психофізіологічні якості спортсменів.

в) Визначення рівня обсягу, концентрації і стійкості уваги за тестами рахунок-таблиця Горбова і тестом "Переплутані лінії"; обсягу уваги, оперативної зорової пам'яті за тестами